

YARGIDA REFORM ŞARTTIR

“Adalet Mülkün Temeli” olup sağlam bir devlet yapısının oluşturulması ve devamı için şarttır. Bunun için adalet sisteminin başta gelen uygulayıcıları olan hakimlerimize büyük görev düşmektedir. Adaleti hakimlerimizin vereceği kararlar ayakta tutacak, vicdanlarına dayanarak hükmettiklerinde toplum düzeni pekişmiş olacaktır.

Hakimlerin de -ne kadar tecrübeli olsalar da- hata yapabilen insanlar olduğu unutulmamalıdır. Özellikle duyguların ya da bilinçaltındaki önyargıların verecekleri kararlara yön vermesi ihtimali gözden kaçırılmamalıdır. Unutulmamalıdır ki, 50 - 100 yıl önce ya da onlarca asır önce verilmiş hükümler tekrar değerlendirildiğinde, zamanın koşulları ve baskın fikirlerinden etkilendiği görülebilmektedir. Hakimler tarafsızlıklarını yaşadıkları ortamın baskın ideolojisinin etkisinde kalarak kaybedebilmektedirler. Bunun sonucu ise telafisi imkânsız hayati hatalar olmaktadır.

Yargı sistemimizin en büyük sorun kaynaklarından biri Yargıtay hakimlerinin sınırsız dokunulmazlıkları bulunmasıdır. Nitekim Yargıtay hakimlerine dava açmak yasaktır. Yargıtay hakimleri hakkındaki reddi hakim talepleri bizzat kendileri tarafından karara bağlanmakta ve buna itiraz edilememektedir. Yargıtay hakimlerine karşı şikayet yolu da fiilen kapalıdır.

Oysa Yargıtay hakimlerinin de hata yapabileceği bir gerçektir. Yargıtay eski Başkanı Osman Arslan; “YARGITAY DA HATA YAPABİLİR. Bir yılda mesai yapılan gün 200 kabul edilirse, demek ki GÜNDE YARGITAY’DAN 2 BİN 500’DEN FAZLA KARAR ÇIKIYOR. BU ŞARTLARDA HİÇ HATA YAPILMAMASI MÜMKÜN MÜ?” (<http://www.yargitay.gov.tr/content/view/134/64/>) demiştir.

İstatistikler de bunu doğrulamaktadır. Yargıtay’da 1 dosyanın ortalama inceleme süresi 13 saniyedir. Bu zaman zarfında sağlıklı bir denetim ve inceleme yapmanın mümkün olmayacağı açıktır. Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu, önüne gelen dosyaların üçte ikisinde Yargıtay dairelerinin kararlarını haksız bulmaktadır. Aynı tablo Hukuk Genel Kurulu için de geçerlidir. (www.adli-sicil.gov.tr)

Gerçek tablo ise çok daha vahimdir. Yargıtay savcıları ve hakimleri, Yüksek Yargı’ya hakimlerin liyakata göre değil, ideolojik kimliklerine göre seçildiğini, kararların da siyasi davalarda ideolojik kriterlere göre, siyasi olmayan davalarda da kişisel ilişkilere göre şekillendiğini açıkça ifade etmektedirler.

YARGIYA SİYASİ BASKI ENGELLENMELİDİR

Ülkemizde maalesef yargı baskı altında karar vermek durumunda kalmaktadır. Önemli davalar genellikle siyasi baskı altında karara bağlanmaktadır. İstanbul 6. DGM’nin eski başkanı Sedat Karagül, İstanbul DGM’de baktığı ünlü davalar sırasında yoğun baskıya maruz kaldığını itiraf etmiştir. ***"Baktığımız davalar Türkiye'yi sarsan davalar. Bu yüzden baskılar vardı. Sırf Susurluk'ta değil, bildiğiniz önemli davaların hepsinde baskı vardı."*** (Zaman Gazetesi 3. 11.2001)

Nitekim Bilim Araştırma Vakfı davasında da ideolojik bir tavır ön plana çıkmıştır. Önce karar belirlenmiş, daha sonra bu karara gerekçe aranmıştır. Bulunamayınca da “oluşturulmuştur”. Avukat olmadan alınan emniyet ifadesinin geçersizliği, delil olarak kullanılamayacağı ve bu yasak delillere dayanarak dava dahi açılamayacağı hükmü CMK’da kesin olmasına rağmen, Yargıtay 8. Ceza Dairesi BAV Davası’nda verdiği kararda bu metinlere dayanarak “ceza vermesi için” mahkemeye baskı yapmıştır. Kendisi hata yaptığı gibi mahkeme-yi de hata yapmaya teşvik etmiştir. Sonuçta yerel mahkemenin hakimleri Yargıtay kararını talimat gibi algılayarak ceza kararı vermiştir.

Adil bir yargı sistemi ancak çok aşamalı bir denetim sistemiyle sağlanabilir. Bu denetim yüksek yargı hakimleri de dahil olmak üzere tüm yargıçları kapsamalıdır. Haklarında yargı yolu açık olduğu takdirde, hakimlerin verdikleri kararın sorumluluğunu üzerlerinde taşıyacakları ve mecburen vicdanlı kararlara imza atacakları kesindir. Bu Yargıtay hakimleri için olduğu gibi yerel mahkemelerin hakimleri için de sağlam bir **KONTROL MEKANİZMASI** olacaktır.

Bunun için de Yargı’da önce anlayış sonra da işleyiş reformu şarttır. “Hakimler ahlaki ve hukuki hata yapmaz” şeklindeki hiçbir bilimsel dayanağı olmayan önkabul kesinlikle terkedilmelidir. Hakimlerin de her insan gibi zaafı olabileceği, kimi şartlar oluştuğunda bu zaafıların etkin hale gelebileceği gözönünde bulundurulmalıdır.

Tüm yargıçlara karşı cezai, hukuki ve idari denetim yolları açık olmalıdır. Bu yollar etkili şekilde işletilebilmelidir. Meslek etiğine aykırı davrananlar disiplin hükümlerine göre, ceza yasalarına aykırı davrananlar ceza hükümlerine göre kovuşturulmalıdır. Haksız tutuklama yapan yargıçlar, özgürlükleri haksız kısıtlayan yargıçlar, delil durumunun dışında hüküm veren yargıçlar, yaptıkları haksızlıkla orantılı cezalarla cezalandırılmalıdır.

İSTEYEN HAKİM DAVADAN ÇEKİNEBİLMELİDİR

Hakimler adaletli davranamayacaklarından şüphe ettikleri ya da tarafsız olmadıkları bariz hale geldiğinde davadan çekinebilmelidir. Oysa mevcut uygulama bu olumlu tavrı engelleme şeklinde ortaya çıkmaktadır. Çekinme kararı bir üst mahkeme tarafından ele alınmakta ve çekinmemin gerekliliği sorgulanıp karara bağlanmaktadır. Ancak bu uygulamada aynı (çekinen) hakimin davaya devam etmesi kararı da çıkabilmektedir. Bu durumda davada tarafsızlığını yitirdiğini ifade etmiş bir hakim veya heyet zorla karar vermeye itilmektedir. Nitekim BAV davasında İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi heyeti davadan sanıklarla aralarında husumet oluştuğuna dair gerekçelerle çekinmiş, ancak bir üst mahkeme davadan çekinmesine yer olmadığına karar vererek, aynı heyetin davaya devam etmesine karar vermiştir. Bu her yönüyle adalete zarar veren, bir an önce terkedilmesi gereken bir usüldür. Adaletin sağlanmasının amaçlandığı bir hukuk sisteminde hakimin reddinin olduğu gibi, en ufak bir şüphe olduğu takdirde **HAKİMLERİN DAVADAN ÇEKİNMELERİNİN DE KOLAYLAŞTIRILMASI** gerekmektedir. Adaleti sağlayamayacağını söyleyen bir hakime davaya devam etmesi dayatılmamalıdır.

Ülkemizin barış ve huzur içinde varlığının nice nesiller boyunca devam edebilmesi, ancak sağlam bir adalet sisteminin varlığı ile mümkündür. Sistemin iyileştirilmesi için hatalar saptanmalı ve gerekli düzenlemeler bir an önce yapılmalıdır. Bu hatalar vatandaşlarımızı adalet konusunda ciddi karamsarlığa sürükleyerek ülkemizi toplumsal bir çıkmaza itmektedir. Bu nedenle, Yargı Reformu yapılmalı, Adalet sisteminin işlerliği bir an önce sağlanmalı ve vicdanları tatmin eden kararlar alınması mecbur kılınmalıdır. Unutulmamalıdır ki bir gün adaletle herkesin ihtiyacı olacaktır.

Adnan Tınarlıoğlu (Bilim Araştırma Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi)